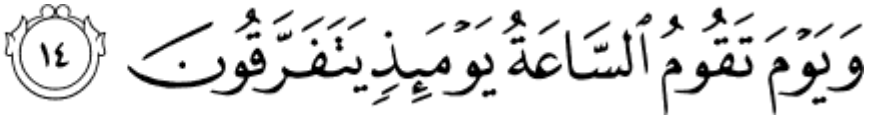
Tafsiira Suuratu Ar-Ruum-Kutaa 4

Description

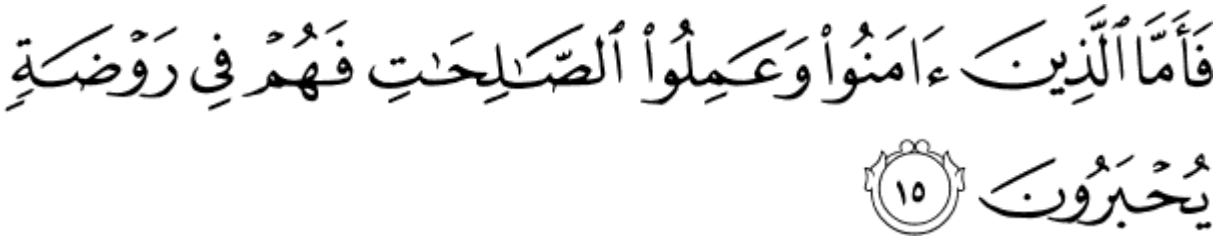
Addunyaan tuni iddoo qormaataa waan taatef, akkuma barataan dadhabaa fi cimaan daree qormaata keessatti walitti makaman, addunyaa tana keessattis namoonni badoo fi gaarii taâ€™an walitti makamu. Garuu akkuma yeroo firiin qormaataa ibsamu barataan dadhabaa fi cimaan addaan baafamu, namoonni badoo fi gaarii taâ€™anis Guyyaa Qiyaamaa addaan baafamu. Guyyaan Qiyaamaa guyyaa firiin qormaata namootaa ibsamuudha. Kanaafu:

â€œGuyyaa Qiyaamaan dhaabbattu, Guyyaa san addaan babahu.â€• Suuratu Ar-Ruum 30:14

Kana jechuun Guyyaa Qiyaamaan dhaabbattu fi namoonni duâ€™an kaafamuun walitti qabaman, Guyyaa san namoonni ramaddi lama gurguddaatti addaan qoodamu:
Ramaddin 1ffaan: imala qormaata isaanii keessatti warra amananii fi hojii gaggaarii hojjataniidha.
Ramaddin 2ffaan: warra kafaranii fi aayaata Gooftaa isaanii kijibsiisaniidha.

Namoonni amananii fi kafaran Guyyaa Qiyaamaa addaan fooyamu. Fira garmalee namatti dhiyooyyu osoo taâ€™ee addaan bahu. Fkn, Osoo abbaan muâ€™mina taâ€™ee ilmi kaafira taâ€™eyyu, abbaa fi ilmi addaan baafamu. Warri iimaana qaban mirgaan gara Jannata fudhatamu. Warri kufrii immoo bitaan gara ibiddaatti fuudhamu.

â€œWarri amananii fi hojii gaggaarii hojjatan, isaan caffee [Jannataa] keessatti gammachiifamu.â€• Suuratu Ar-Ruum 30:15

â€œYuhbaruunaâ€•-kana jechuun ni gammachiifamu, ni qananiifamu. Caffeen lafa magariisaan, habaaboo fi biqiltoota babbareedon uwwifamteedha.[1]

Warri qalbii isaaniitiin Rabbii oltaâ€™aatti, malaaykota Isaatti, Ergamtoota Isaati, Kitaabban Isaatti, Guyyaa Aakhiraatti fi qadaratti amananii fi qaama isaaniitiin hojii gaggaarii hojjatan, isaan caffee Jannataa keessatti gammachiifamu, ni qananiâ€™u.

â€œamananii fi hojii gaggaarii hojjatanâ€• kana jechuun amanuu (iimaanaa) fi hojii bakka tokkotti fidan. Beeki! Iimaanni kophaa isaa yoo dubbatame, hojiis of keessatti hammata. Akkuma hojiin yommuu kophaatti dubbatamee iimaana of keessatti hammatu. Garuu yommuu lamaan isaanii walitti qabsiifaman, iimaanni hojii keessaa (qalbii) taâ€™a, hojiin gaggaariin immoo hojii alaa (qaamaa) taâ€™a. Kanaafu, asitti iimaanni Rabbii oltaâ€™aatti, malaaykota Isaatti, Ergamtoota Isaati, Kitaabban Isaatti, Guyyaa Aakhiraatti fi qadaratti amanu of keessatti qabata. Akka kanatti Nabiyyiin (SAW) Jibriiliif iimaana ibsan. Yommuu Jibriil iimaanni maali?â€• jedhe gaafatu, Nabiyyinis (SAW): â€œRabbitti, malaaykota Isaatti, Ergamtoota Isaati, Kitaabban Isaatti, Guyyaa Aakhiraatti amanuu fi gaariis taâ€™e sharriis taâ€™e qadaratti amanuudha.â€• Jedhan.

â€œ**hojii gaggaarii hojjatanâ€•** kuni gochaa fi dubbii of keessatti hammata. Hojiin gaariin dubbii arrabaati fi hojii qaamaa of keessatti hammata. Hojiin tokko hojii gaarii jedhamuuf ulaagaalee lama guutuu qaba:

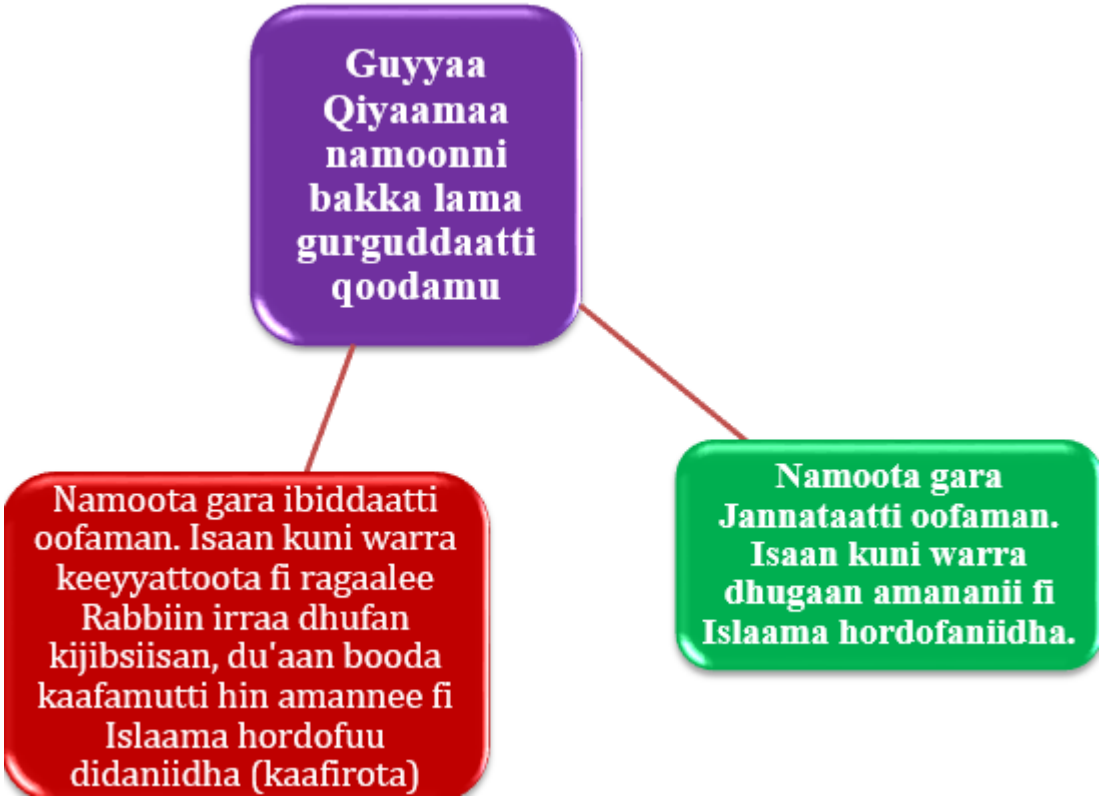
- Rabbiif jedhanii hojjachuu (Ikhlaasa)
- Ergamaa Isaa (SAW) hordofuudha[2]

Itti aanse ramaddi 2ffaa dubbate:

وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَا وَلِقَآءِ ٱلْـَٔاخِرَةِ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ فِى ٱلْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٦﴾

â€œWarri kafaranii aayaata Keenyaa fi Qunnamti Aakhirah kijibsiisan immoo, isaan sun adabbii keessatti kan fidamaniidha.â€• Suuratu Ar-Ruum 30:16

Kana jechuun warri tokkichummaa Rabbii waakkatan (morman), wanta Ergamtoonni fidan kijibsiisan, akkasumas, Aakhiratti Gooftaa isaaniitiin wal qunnamu kijibsiisan, isaan suni azaaba (adabbii) Jahannam keessa turu. Jahannam keessatti akka adabamaniif dirqamaan oofamu.[3]

﴿فَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ حِينَ تُمۡسُونَ وَحِينَ تُصۡبِحُونَ ١٧ وَلَهُ ٱلۡحَمۡدُ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَعَشِيّٗا وَحِينَ تُظۡهِرُونَ ١٨﴾

â€œYeroo galgaleefattanii fi yeroo bariisifattan Rabbiin qulqulleessaa. Samiiwwanii fi dachii keessatti faaruun hundi kan Isaati. Waaree boodaa fi yeroo waaretti seentanis [Isa qulqulleessaa].â€• Suuratu Ar-Ruum 30:17-18

Rabbiin qulqulleessuu jechuun wanta Isaaf hin malle irraa Isa qulqulleessuudha. Isa qulqulleessuun dhimmoota lama of keessatti hammata:
1ffaa: Rabbiin amaloota hanquu hundarraa qulqulleessuu. Kan akka dadhabbii, zulmii, gaflaa, hirriba fi kkf irraa Isa qulqulleessu.
2ffaa: Uumamtootaan wal fakkaachu irraa Isa qulqulleessu. Kana ilaalchise Rabbiin oltaâ€™aan ni jedha:

﴿لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ ١١﴾

â€œWanti Isa fakkaatu tokkollee hin jiru. Inni Dhagahaa, Argaadha.â€• (Suuratu Ash-Shuura 42:11)

Uumamtootaan wal fakkaachu irraa Rabbiin qulqulleessuun haqiiqadhaan hanqinna irraa Isa qulqulleessudha. Sababni isaas, uumamni (makhluuqni) hirâ€™uudha. Guutuu kan taâ€™e hirâ€™uu kan taâ€™een wal fakkeessu hirâ€™uu isa taasisa.[4]

Kanaafu, namni â€œsubhaanallah (Rabbiin qulqullaaâ€™e)â€• yommuu jedhu, Rabbiin hanqinna hundarraa qulqulluu akka taâ€™e fi uumamtootaan akka wal hin fakkaanne yaadachu qaba.

â€œ**Yeroo galgaleefattanii fi yeroo bariisifattan Rabbiin qulqulleessaa**.â€• Kana jechuun Yaa namoota! Rabbiin qulqulleessaa. Kana jechuun yommuu galgaleefattan Isaaf salaataa. Kuni salaata maghriibaati fi Ishaaâ€™iti. Yommuu bariisifattanis Isaaf salaataa. Kuni salaata subii (fajriiti).[5]

â€œSamiiwwanii fi dachii keessatti faaruun hundi kan Isaati.â€• Kana jechuun Rabbiin wanta samii torbanii fi dachii keessatti uume hundaaf Kan faarfamuudha.[6]

â€œWaaree boodaa fi yeroo waaretti seentanis [Isa qulqulleessaa].â€• Waaree booda Isa qulqulleessaa. Kuni salaata Asriiti. Yeroo waaretti seentanis Isa qulqulleessaa. Kuni salaata zuhriiti.[7]

Tasbiih (qulqulleessun) as keessatti barbaadame salaata kan taâ€™eef waqtiilee kanniinin waan wal qabsiiseefi. Waqtiilee kanaan wal qabsiisuun wanti barbaadame salaata taâ€™uu agarsiisa. Salaata agarsiisuuf tasbiih (qulqulleessutti) kan fayyadameef qulqulleessuun dirqamoota salaataa keessaa tokko waan taâ€™eefi.[8] (Namni rukuâ€™a fi sujuuda buâ€™u Rabbiin qulqulleessu qaba. Yeroo rukuâ€™aa: â€œSubhaana-Rabbiyal aziim (Gooftaan kiyya guddaan qulqullaaâ€™e)â€• jedha. Yeroo sujuuda immoo SubhaanaRabbiyal aâ€™alaa (Gooftaan kiyya olâ€™aanaan qulqullaaâ€™e)â€• jedha.)

Naafiâ€™u ibn Al-Azraq akkana jechuun Abdullah ibn Abbaas gaafate: Kitaaba Rabbii keessatti waqtiilee salaataa shanan ni argattaa?â€• Innis ni jedhe: â€œEeyyen. â€œ**Yeroo galgaleefattaniiâ€•:** salaata maghribaa**, â€œyeroo bariisifattan Rabbiin qulqulleessaaâ€•:** salaata subii (fajrii). **â€œWaaree boodaaâ€•:** Asrii**, â€œYeroo waaretti seentanâ€•:** Zuhrii. Itti dabalee ni jedhe:**â€œsalaata ishaaâ€™i booda.â€•** Suuratu An-Nuur 24:58[9] (Kana dhiyeessu kan barbaannef, namoonni jallattoota taâ€™an gariin â€œQurâ€™aana keessatti salaata shanan hin argannuâ€• jechuun namoota jallisuuf carraaqu dandaâ€™u. Kanaafu, aayan tuni fi tan biroo ragaa isaan irratti taati.)

Aayah armaan oli keessatti qulqulleessu fi faarsu walitti hidhe. Sababni isaas, qulqulleessuun hanqinna hundarra Isa qulqulleessudha. Faarsun immoo amaloota gugguutu taâ€™an hundaan Isa ibsuudha.

Kitaabban wabii:
[1] Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabburi-15/137, Tafsiir Xabarii-18/469 [2] Tafsiir Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Ar-Ruum, Ibn Useymiin- 78-79 [3] Tafsiir Xabarii-18/473, Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabburi-15/138 [4] Tafsiir Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Ar-Ruum, Ibn Useymiin- 88-89 [5] Tafsiir Xabarii-18/473 [6] Tafsiir Ibn Kasiir-6/87 [7] Tafsiir Xabarii-18/473 [8] Tafsiir Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Ar-Ruum, Ibn Useymiin- 89 [9] Tafsiir Xabarii-18/474

Date Created
September 4, 2020
Author

admin